

Елин Пелин - "Ангелинка" (анализ)

Публикувано от Simonsita на 18.04.2010

Елин Пелин - "Ангелинка"

Доброто и красивото в разказа

Разказът „Ангелинка“ впечатлява със завидното умение на Елин Пелин да пресъздаде най-съкровени и незабравими трепети на човешката душа, най-възвишените стремежи на пробудилия се дух към доброто и красивото. Това е разказ за първата любов на едно момче, за поривите, копнежите и надеждите на младостта. Споменът за най-вълнуващия миг от живота на човека, когато мечти и реалност се преплитат, е магическата сила на красотата, която одухотворява, осмисля и извисява обикновеното човешко битие.

Елин Пелин утвърждава доброто и красивото в своя разказ и чрез избора на заглавието „Ангелинка“. Главната му героиня - Ангелинка, възплъщава представата за ангелска неземна хубост, която се свързва с вътрешна красота и добро. Авторът изпълва с духовност и поетични настроения размислите на своите герои. Мечтите на малкото овчарче „запалват“ вечната и неугасваща искра на любовта в душата му.

Детският спомен има свой художествен „живот“, в който човешкият порив към възвишеното и прекрасното се чувства особено силно. Изпояденият тон на повествованието придава повече непосредственост и автентичност на чувствата. Читателят, въведен в естествения и неподправен детски свят, се убеждава в искреността и трайната сила на чувствата, пламнали в душата на момчето, за да го превърнат в юноша, романтик, вечно търсещ и устремен към доброто, към чистата и светла радост. Елин Пелин очертава контраста между сивото ежедневие и света на възвишените мечти, за да покаже как стремежът към доброто може да приобщи човека към един благороден, духовно извисен свят. В него властват любовта, добротата, светлината, а мечтите стават реалност. Красивият и неподражаем свят на природата вдъхновява вечния човешки порив към добро и съвършенство. Чрез богата гама от изразни средства и художествени похвати авторът прави съпричастни и своите читатели с магията, наречена любов, с красивите и чисти чувства на първото юношеско влюбване.

Главната героиня Ангелинка, видяна с очите на автора и на влюбеното в нея отрудено селско момче, е своеобразен символ на доброто и красотата. Този „свещен идеал“ се ражда

неусетно в съзнанието на героя под въздействието на „безконечния поток от думи и похвали " на добрата леля Станка. В мечтите на пастирчето Ангелинка неизменно присъства с ореола на не що непознато, неземно, загадъчно и тайнствено. Тя го дарява с щастие, дава крила на мечтите му и събужда най-нежните трепети в душата му. За юношата цялата красота, светлина, чистота и нежност на земята са въплътени в нейния божествен образ, който момчето поставя високо над обикновените хора, там някъде в безбрежната небесна шир редом с добрия Дядо Господ и Света Богородица. Сравнява Ангелинка с ангелчетата, изографисани в църквата. Тя е кротка и добра, приема облика на малко „бяло врабче" или на „сияещо и усмихнато" ангелче. Влюбеното момче често я вижда като героиня от приказките, която се нуждае от помощ и закрила. Това „създание, кротко и добро, русокосо като звезда" пленява съзнанието, обсебва мислите на юношата. Представата за Ангелинка се оформя под въздействието на народните приказки и християнски легенди, защото в тях винаги побеждават доброто и красивото.

Момчето заживява в един друг свят на светли мечти и блянове. Избраната от автора изповедна форма на повествование убедително разкрива богатия му душевен свят, който се превръща в „юначен покровител", защитник на своята прекрасна любима. Юношата жадува да извърши заради нея приказни подвизи, да я спаси от всички зли магии и да победи злия огнен змей, който би дръзнал да се изпречи на пътя им. Чувства се истински щастлив, когато царицата на неговата фантазия, завладяла изцяло сърцето му, сънищата му, го изпълва с неподозирани сили и готовност да извърши подвиг в името на доброто и красотата. Момчето е искрено в желанието си мечтата да се превърне в реалност: „ И колко, колко желях аз да видя с очите си царицата на моята фантазия."

Чувствата му са истински и дълбоки. Безутешна скръб изпълва лесно ранината му душа при мисълта, че са изпуснали името му в писмото за предстоящото гостуване на леля Дъмша и дъщеря ѝ. Болезнено изживяващо обидата, единствено пред магарето, като пред най-близък приятел, момчето излива болката си, пролива искрени сълзи. Радостното оживление, обхванало всички в дома на леля Станка, го прави „триж по-нешастен". Истински герой в мечтите си, в ежедневието юношата остава едно крехко, чувствително дете. Нежната милувка и милите ободряващи думи на леля Станка обаче стоплят сърцето му. Като истинска майка, тя възвръща надеждата и душата му отново се устремява към красивото и доброто.

Глаголът „хвъркна" сполучливо изразява бързата промяна в емоционалното състояние на сирачето.

Дългоочакваният ден е новото начало в живота на пастирчето. Сутринта на Възнесение то лети по стръмния планински път надолу към селото, към Ангелинка. Сърцето му прелива от радост. Жадувайки любов, момчето преживява силно емоционално тези мигове. Авторът, голям поклонник на природата и на нейната красота, не пропуска да изтъкне, че най-светлите човешки пориви се раждат у момчето високо в планината, под обсипания със загадъчни звезди небесен купол. Росната иглика, която юношата бере в чест на своята възлюбена и полага пред нея като пред жертвеник, внася още повече очарование в образа ѝ, превръща я в приказна фея, реално обсипана с цветя.

Срещата му с Ангелинка не само не го разочарова, тя го изпълва с още по-голям възторг. Това нежно и ефирно създание, цялото в бяло като символ на чистота, с множеството сини и

червени панделки по себе си, с русите си коси и сините си очи надминава и най-красивите сънища. Момичето е не само хубаво, то се отличава и с усета си към доброто и красивото: „В нея нямаше нищо земно.“ Душата на момчето е пленена от неவிжданата прелест, но и смутена от дълбоката обич. Думите липсват, но големият сноп росни иглики в ръцете на селското пастирче предизвиква у Ангелинка радост и удивление. Цветята ще разкрият красотата на истинската и чиста обич. Така Елин Пелин поставя един до друг своите любими герои с души, изпълнени със завладяващи чувства, за да утвърди силата на доброто и красивото в човешкия живот.

Душевната красота на човешкото добро Елин Пелин утвърждава и чрез образите на леля Станка и леля Дъмша. Обикновената селска женица се грижи майчински за сирачето, споделя неговите трепети и възвращения, проявява разбиране, успява да го утеши и да върне надеждата в лесно уязвимата му душа. Леля Дъмша, макар и далеч като външност от идеала за красота, излъчва покоряваща доброта и обич към хората.

В разказа „Ангелинка“ Елин Пелин разкрива доброто и красивото в човешките души - две възшебни сили, които облагородяват и възвисяват човека, даряват го с прекрасни мечти и надежди.